

Lagrådsremiss

Vissa ändringar i etableringslagen m.m.

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 30 januari 2014

Erik Ullenhag

Monica Rodrigo
(Arbetsmarknadsdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås att en nyanländ invandrare som deltar i etableringsinsatser och utan godtagbart skäl avvisar ett erbjudet lämpligt arbete inte ska ha rätt till fortsatta insatser enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (etableringslagen). Detta gäller under förutsättning att den nyanlände har arbete eller arbetssökande som huvudsaklig aktivitet enligt sin etableringsplan.

Det föreslås även att det i etableringslagen införs en ny bestämmelse som innebär att en etableringsplan får förlängas utöver 24 månader för en nyanländ som deltar i etableringsinsatser på deltid på grund av föräldraledighet.

Vidare föreslås det att två lagar upphävs, liksom att vissa följdändringar genomförs med anledning av detta. Det gäller lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulanssättning inom utbildning i svenska för invandrare och lagen (2009:657) om försöksverksamhet med prestationsbaserad stimulanssättning inom svenskundervisning för invandrare.

Det föreslås slutligen att lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare ändras så att målgruppen för samhällsorientering även omfattar nyanlända anhöriginvandrare till en utlänning som har beviljats arbets- och uppehållstillstånd för högkvalificerad anställning, s.k. EU-blåkort.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2014.

Innehållsförteckning

1	Beslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare	5
2.2	Förslag till lag om upphävande av lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare	7
2.3	Förslag till lag om upphävande av lagen (2009:657) om försöksverksamhet med prestationsbaserad stimulansersättning inom svenskundervisning för invandrare	8
2.4	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	9
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare	10
3	Ärendet och dess beredning	11
4	Ökat fokus på arbete för vissa nyanlända invandrare	11
4.1	Behov av förändringar	11
4.2	Ett krav på nyanlända att acceptera erbjudet lämpligt arbete	13
4.3	Möjligheten att överklaga	16
5	Förlängd etableringsplan efter föräldraledighet	17
5.1	Behov av förändringar	17
5.2	Förlängd etableringsplan efter föräldraledighet på deltid	17
6	Avveckling av sfi-bonus	21
6.1	Behov av förändringar	21
6.2	Prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare ska inte längre lämnas	22
6.3	Följändringar med anledning av att sfi-bonusen avvecklas	25
7	Samhällsorientering för familjemedlemmar till innehavare av EU-blåkort	25
8	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	27
8.1	Lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare	27
8.2	Lagen om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare	27
8.3	Inkomstskattelagen	28
8.4	Lagen om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare	29
9	Konsekvenser	29
9.1	Ökat fokus på arbete för vissa nyanlända invandrare	29

9.2	Förlängd etableringsplan efter föräldraledighet.....	31
9.3	Avveckling av sfi-bonus.....	33
9.4	Samhällsorientering för familjemedlemmar till innehavare av EU-blåkort.....	34
10	Författningskommentar.....	35
10.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare	35
10.2	Förslaget till lag om upphävande av lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulanssättning inom utbildning i svenska för invandrare.....	37
10.3	Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).....	37
10.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare.....	38
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkande Med rätt att delta – nyanlända kvinnor och anhöriginvandrare på arbetsmarknaden (SOU 2012:69) i den del som avser ökade möjligheter till deltagande i insatser på deltid för småbarnsföräldrar	39
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanserna (SOU 2012:69).....	40
Bilaga 3	Sammanfattning av promemorian Förlängd etableringsplan efter föräldraledighet på deltid och ändring i lagen om samhällsorientering (Ds 2013:69).....	41
Bilaga 4	Promemorians lagförslag (Ds 2013:69).....	42
Bilaga 5	Förteckning över remissinstanserna (Ds 2013:69)	45
Bilaga 6	Sammanfattning av promemorian Ökat fokus på arbete för vissa nyanlända invandrare och avveckling av sfi-bonus (Ds 2013:61).....	46
Bilaga 7	Promemorians lagförslag (Ds 2013:61).....	47
Bilaga 8	Förteckning över remissinstanserna (Ds 2013:61)	51

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare,

2. lag om upphävande av lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare,

3. lag om upphävande av lagen (2009:657) om försöksverksamhet med prestationsbaserad stimulansersättning inom svenskundervisning för invandrare,

4. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229), och

5. lag om ändring i lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare.

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

Häri genom föreskrivs att 7–10 och 17 §§ lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §¹

Etableringsplanen ska utformas tillsammans med den nyanlände och i samverkan med berörda kommuner, myndigheter, företag och organisationer.

Planen ska *omfatta högst 24 månader och* minst innehålla

1. utbildning i svenska för invandrare eller motsvarande utbildning för den som har rätt att delta i sådan utbildning enligt skollagen (2010:800),
2. samhällsorientering, och
3. aktiviteter för att underlätta och påskynda den nyanländes etablering i arbetslivet.

8 §

Av etableringsplanen ska det framgå under vilken tid den gäller, vilka aktiviteter som ingår i insatserna och de olika aktiviteternas omfattning och längd. Aktiviteterna i planen ska tillsammans motsvara verksamhet på heltid om det inte föreskrivs något annat. Planen ska vid behov revideras av Arbetsförmedlingen.

En etableringsplan ska omfatta högst 24 månader. Av etableringsplanen ska det framgå under vilken tid den gäller, vilka aktiviteter som ingår i insatserna och de olika aktiviteternas omfattning och längd. Aktiviteterna i planen ska tillsammans motsvara verksamhet på heltid om det inte föreskrivs något annat. Planen ska vid behov revideras av Arbetsförmedlingen.

En etableringsplan får förlängas utöver 24 månader om planen har omfattat aktiviteter på 75 procent av heltid på grund av att den nyanlände har vårdat barn med föräldrapenning enligt 12 kap. socialförsäkringsbalken. Planen får förlängas med den tid som sammantaget motsvarar tiden för vård av barn, dock högst åtta månader.

¹ Senaste lydelse 2010:858.

9 §

Etableringsplanen upphör att gälla när

1. tiden för etableringsplanen har löpt ut,
 2. den nyanlände har haft ett förvärvsarbete på heltid minst sex månader, *eller*
 3. den nyanlände påbörjar en utbildning på högskolenivå för vilken studiemedel kan lämnas enligt studiestödsförordningen (1999:1395).
2. den nyanlände har haft ett förvärvsarbete på heltid minst sex månader,
 3. den nyanlände påbörjar en utbildning på högskolenivå för vilken studiemedel kan lämnas enligt studiestödsförordningen (1999:1395), *eller*
 4. den nyanlände utan godtagbart skäl avvisar ett erbjudet lämpligt arbete om han eller hon har arbete eller arbets sökande som huvudsaklig aktivitet enligt sin etableringsplan.

10 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar *närmare föreskrifter om etableringsplaner.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar

1. *närmare föreskrifter om etableringsplaner, och*
2. *föreskrifter om vad som ska anses utgöra godtagbart skäl och lämpligt arbete enligt 9 § 4.*

17 §

Beslut i fråga om rätt till etableringsplan, etableringsersättning, etableringstillägg och bostadsersättning får överklagas *hos* allmän förvaltningsdomstol.

Beslut i fråga om rätt till etableringsplan, *upphörande av etableringsplan enligt 9 § 4*, etableringsersättning, etableringstillägg och bostadsersättning får överklagas *till* allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2014.
 2. För förhållanden som har inträffat före ikraftträdandet gäller 9 § i sin äldre lydelse.

2.2 Förslag till lag om upphävande av lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare

Härigenom föreskrivs att lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare¹ ska upphöra att gälla vid utgången av juli 2014.

Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för den som har avslutat sin utbildning i svenska för invandrare senast den 31 juli 2014.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2010:878.

2.3 Förslag till lag om upphävande av lagen (2009:657) om försöksverksamhet med prestationsbaserad stimulansersättning inom svenskundervisning för invandrare

Härigenom föreskrivs att lagen (2009:657) om försöksverksamhet med prestationsbaserad stimulansersättning inom svenskundervisning för invandrare ska upphöra att gälla vid utgången av juli 2014.

2.4 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 34 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

34 §²

Följande ersättningar i samband med studier ska tas upp:

1. utbildningsbidrag för doktorander, och
2. ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF).

Studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) ska inte tas upp. Detta gäller också

1. statsbidrag som administreras av Specialpedagogiska skolmyndigheten för
 - kortare studier om funktionshinder,
 - kortare studier på grundskole- eller gymnasienivå som är särskilt anpassade för personer med funktionshinder, och
 - studier inom särskild utbildning för vuxna, eller
2. statsbidrag som administreras av Sametinget för kortare studier i alfabetisering i samiska.

Ersättning enligt lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare ska inte tas upp.

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2014.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om ersättning som har lämnats enligt den upphävda lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2010:874. Ändringen innebär att tredje stycket upphävs.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare

Häriigenom föreskrivs att 2 § lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Lagen gäller för nyanlända invandrare som har fyllt 18 men inte 65 år, är folkbokförda i en kommun och har beviljats

1. uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket utlänningslagen (2005:716),

2. uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt 5 kap. 3 a § första stycket 1–3, andra eller tredje stycket utlänningslagen,

3. uppehållskort efter ansökan enligt 3 a kap. 10 § andra stycket utlänningslagen,

4. uppehållstillstånd på grund av stark anknytning enligt 5 kap. 15 a § första stycket 2 utlänningslagen, *eller*

5. uppehållstillstånd som familjemedlem eller anhörig enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 kap. 23 § andra, tredje eller femte stycket utlänningslagen.

4. uppehållstillstånd på grund av stark anknytning enligt 5 kap. 15 a § första stycket 2 utlänningslagen,

5. uppehållstillstånd som familjemedlem eller anhörig enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 kap. 23 § andra, tredje eller femte stycket utlänningslagen, *eller*

6. *uppehållstillstånd som familjemedlem enligt 6 a kap. 10 § utlänningslagen.*

Lagen gäller dock inte nyanlända som går i gymnasieskola eller är medborgare i ett land som är anslutet till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2014 och tillämpas på nyanlända som folkbokförs för första gången i en kommun efter utgången av juli 2014.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 13 oktober 2011 att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå åtgärder för att öka arbetskraftsdeltagandet och påskynda etableringen på arbetsmarknaden för nyanlända utrikes födda kvinnor och anhöriginvandrare (dir. 2011:88). Utredningen, som antog namnet AKKA-utredningen, lämnade i oktober 2012 betänkandet Med rätt att delta – Nyanlända kvinnor och anhöriginvandrare på arbetsmarknaden (SOU 2012:69). En sammanfattning av betänkandet i den del som rör ökade möjligheter till deltagande i insatser på deltid för småbarnsföräldrar finns i *bilaga 1*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. Remissyttrandena och en sammanställning av remissynpunkterna finns tillgängliga hos Arbetsmarknadsdepartementet (dnr A2012/3434/IU).

Inom Arbetsmarknadsdepartementet har även departementspromemorian Förlängd etableringsplan efter föräldraledighet på deltid och ändring i lagen om samhällsorientering (Ds 2013:69) utarbetats. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 3*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 4*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. Remissyttrandena och en sammanställning av remissynpunkterna finns tillgängliga hos Arbetsmarknadsdepartementet (dnr A2013/4039/IU).

Arbetsmarknadsdepartementet har utarbetat departementspromemorian Ökat fokus på arbete för vissa nyanlända invandrare och avveckling av sfi-bonus (Ds 2013:61). En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 6*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 7*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 8*. Remissyttrandena och en sammanställning av remissynpunkterna finns tillgängliga hos Arbetsmarknadsdepartementet (dnr A2013/3535/IU).

4 Ökat fokus på arbete för vissa nyanlända invandrare

4.1 Behov av förändringar

<p>Regeringens bedömning: Krav bör införas på att en nyanländ med en etableringsplan under vissa förutsättningar ska acceptera ett erbjudande om ett arbete.</p>

Promemorians bedömning (Ds 2013:61): Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Ett fåtal remissinstanser har ifrågasatt behovet av en förändring av etableringsuppdraget.

Skälen för regeringens bedömning: Arbetsförmedlingen ska enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (etableringslagen) upprätta en etableringsplan med insatser för att

underlätta och påskynda den nyanländes etablering i Sverige. En nyanländ invandrare har rätt att få en etableringsplan inom ett år efter att han eller hon första gången folkbokfördes i en kommun. Planen ska utformas med utgångspunkt i en kartläggning av den nyanländes utbildningsbakgrund, tidigare arbetslivserfarenhet och behov av utbildning och andra insatser. Hänsyn ska tas till den nyanländes familjesituation och hälsa. En annan utgångspunkt är vad som är bäst för den nyanländes etablering i arbetslivet på längre sikt. Det ska framgå av etableringsplanen under vilken tid den gäller, vilka aktiviteter som ingår och de olika aktiviteternas omfattning och längd. Tiden för etableringsplanens genomförande ska bestämmas med beaktande av den nyanländes behov av insatser. För att möjliggöra för den nyanlände att snabbt etablera sig på arbetsmarknaden ska planen inte omfatta längre tid än vad som är nödvändigt med hänsyn till den enskildes bedömda behov av insatser.

Att följa etableringsplanen, dvs. delta i etableringsinsatserna, är ett villkor för att den nyanlände ska få etableringsersättning. Genom detta villkor skapas ett incitament för individen att delta aktivt i etableringsinsatserna och uppnå målet med etableringsplanen utan att det drar ut på tiden. Då rätten till etableringsplan upphör har den nyanlände inte längre rätt till fortsatta insatser enligt lagen, etableringsersättning, bostadsersättning eller etableringstillägg. Det finns idag ingen skyldighet för en nyanländ invandrare som har en etableringsplan att tacka ja till ett erbjudande om ett arbete. Avvisandet av ett sådant erbjudande innebär inte några konsekvenser för den nyanlände. Detta är något som har uppmärksammats av Arbetsförmedlingen som har framfört till regeringen att en sådan möjlighet bör införas. Statskontoret gjorde i rapporten *Etableringen av nyanlända, En uppföljning av myndigheternas genomförande av etableringsreformen* (Statskontoret 2012:22) bedömningen att avsaknaden av en sådan sanktion strider mot två syften med etableringsreformen – en snabbare etablering i arbetslivet och starkare ekonomiska incitament. Några remissinstanser, bland annat *Stockholms universitet* och *Fagersta kommun*, har ifrågasatt problemets omfattning.

En målsättning med etableringsinsatserna är att den nyanlände så snabbt som möjligt ska etablera sig på arbetsmarknaden. Det är enligt regeringens uppfattning inte förenligt med etableringsuppdragets målsättning att en nyanländ invandrare kan välja bort egenförsörjning genom arbete för att i stället vara kvar i etableringsinsatser. Det motverkar syftet med etableringsinsatserna och riskerar att undergräva legitimiteten för etableringsuppdraget. Den nyanländes ansvar att försörja sig genom eget arbete bör därför förtydligas.

4.2 Ett krav på nyanlända att acceptera erbjudet lämpligt arbete

Regeringens förslag: En etableringsplan ska upphöra att gälla när den nyanlända utan godtagbart skäl avvisar ett erbjudet lämpligt arbete, om han eller hon har arbete eller arbetssökande som huvudsaklig aktivitet enligt sin etableringsplan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om vad som ska anses utgöra ett godtagbart skäl att avvisa ett erbjudet arbete och vad som ska anses vara ett lämpligt arbete.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av de remissinstanser som yttrat sig tillstyrker förslaget. Flera remissinstanser har dock haft invändningar mot att etableringsplanen omedelbart ska upphöra för det fall en person utan godtagbart skäl tackar nej till ett lämpligt arbete. Begreppen lämpligt arbete och godtagbart skäl har kritiserats av flera remissinstanser för att vara alltför otydliga. *Stockholms universitet* och *Landsorganisationen i Sverige* avstyrker förslaget. *Örebro kommun* anser att hänsyn i vissa fall ska tas till andra familjemedlemmars etablering, barn och ungdomar som har rotat sig och etablerat sig i en första kommun. *Länsstyrelserna i Kronobergs län, Stockholms län och Västerbottens län* anser att en alternativ konstruktion bör övervägas. *Arbetsförmedlingen, Växjö kommun* och *Stockholms universitet* framhåller att den föreslagna åtgärden på ett väsentligt sätt skiljer sig från åtgärdssystemen inom de arbetsmarknadspolitiska programmen och arbetslöshetsförsäkringen. *Göteborgs kommun* vill understryka att målgruppen som omfattas av etableringslagen i flera avseenden har andra förutsättningar och behov än de som omfattas av arbetslöshetsförsäkringen. *Skellefteå kommun* anser att en avstängning från etableringsersättning bör vara tidsbegränsad.

Skälen för regeringens förslag

Att avvisa ett arbete bör leda till att etableringsplanen upphör

Som både *Statskontoret* och *Arbetsförmedlingen* har konstaterat kan en nyanländ invandrare med en etableringsplan avvisa ett erbjudet arbete utan att det leder till några ekonomiska konsekvenser eller någon annan åtgärd för honom eller henne. Inom ramen för arbetslöshetsförsäkringen gäller sedan den 1 september 2013 nya regler där den arbetssökande påförs åtgärder genom en upptrappning av åtgärder, om den arbetssökande inte uppfyller sina skyldigheter enligt arbetslöshetsförsäkringen.

En möjlighet är att även nyanlända med en etableringsplan ska påföras åtgärder enligt en modell motsvarande den som finns inom arbetslöshetsförsäkringen. Flera remissinstanser har förespråkat en sådan lösning. Den i promemorian föreslagna lösningen, att etableringsplanen ska upphöra, skiljer sig från de åtgärdstrappor som finns i arbetslöshetsförsäkringen. *Arbetsförmedlingen* och *Länsstyrelserna i Stockholms och Västerbottens län* har kritiserat den föreslagna

utformningen av etableringslagen då den inte innefattar en åtgärd som utökas successivt. De anser därför att det finns en risk att åtgärden kan uppfattas som hårdare än de befintliga åtgärdsalternativ som finns inom andra delar av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

Regeringen ser positivt på en ökad likhet mellan de olika regelverken. Det finns dock skäl som talar för att inte direkt överföra de bestämmelser som finns i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring till etableringslagen. Arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring medan etableringslagen ska underlätta och påskynda en nyanländ invandrades etablering i arbets- och samhällslivet. Målgruppen som omfattas av etableringslagen har andra förutsättningar och behov än de som omfattas av arbetslöshetsförsäkringen. Vissa personer inom denna grupp står t.ex. inte till arbetsmarknadens förfogande på samma sätt som personer inom arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen anser också att det krävs större anpassningar av regelverket för etableringsuppdraget för att införa ett åtgärdssystem som helt motsvaras av det som finns i arbetslöshetsförsäkringen. Mot den bakgrunden är det i nuläget inte lämpligt att införa ett sådant system. Kravet på att nyanlända ska acceptera ett erbjudet arbete bör i stället utformas med utgångspunkt i etableringslagens nuvarande utformning. Det framstår som mest ändamålsenligt att införa en bestämmelse som anger att rätten till etableringsplan ska upphöra om en nyanländ avvisar ett erbjudet arbete.

Lämpligt arbete och godtagbart skäl

Regeringen anser att utgångspunkten för bedömningen enligt etableringslagen ska vara att erbjudna arbeten som är lämpliga ska accepteras. Begreppen lämpligt arbete och godtagbart skäl är centrala inom arbetslöshetsförsäkringen och anger de villkor som den arbets sökande kan ställa på ett sökt eller anvisat arbete. Villkoren kommer till uttryck i lagen om arbetslöshetsförsäkring och i de föreskrifter som Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen har meddelat om lämpligt arbete. Ledning för bedömningen kan också hämtas från den praxis om lämpligt arbete och godtagbara skäl som gäller inom arbetslöshetsförsäkringen.

Flera av remissinstanserna har framfört kritik mot användningen av begreppen lämpligt arbete och godtagbart skäl. Bland annat *Stockholms universitet*, *Gislaveds kommun*, *Tjänstemännens centralorganisation* och *Socialstyrelsen* har önskat ett tydliggörande av begreppen. *Migrationsverket* understryker vikten av att rättsutvecklingen kring godtagbara skäl följs så att nyanlända med specifika skäl att tacka nej till erbjudet arbete under etableringsfasen inte hamnar i ett försörjningsstödsberoende i en kommun.

Regeringen anser att det finns ett intresse av ett tydligt och enkelt regelsystem, vilket talar för att begrepp som förekommer i olika författningar och som ska tillämpas av samma myndighet, Arbetsförmedlingen, ska ha samma innebörd. Enhetlighet i begreppsanvändningen gör det enklare både för den enskilde och för Arbetsförmedlingen. Den praxis som utvecklas i anslutning till en viss reglering kan då också användas som vägledning vid tillämpningen av andra regler där samma

begrepp förekommer. Detta är inte minst viktigt vid införandet av en ny reglering vid sidan av en redan befintlig.

Socialstyrelsen understryker att det är nödvändigt att regeringen ger tydligare uttryck för vad som är ett godtagbart skäl än vad som anges i promemorian. *Läraryrket* och *Sveriges läkarförbund* har understrukit vikten av att begreppen lämpligt arbete och godtagbara skäl inte ska innebära att personer ska acceptera mindre kvalificerade arbeten. *Sveriges Ingenjörer* har uppgett att det är ett problem att ingenjörer med utländsk bakgrund bara i begränsad omfattning erbjuds lämpliga arbeten där deras kompetens tas till vara, trots att sådana arbeten finns. Regeringen delar arbetstagarorganisationernas uppfattning att det är angeläget att nyanländas tidigare utbildningar och erfarenheter tas till vara. Regeringen anser dock att det är rimligt att i princip samma villkor ska gälla för de nyanlända invandrare som står nära arbetsmarknaden som för övriga arbetssökande som avvisar ett erbjudet lämpligt arbete.

Som framhållits av *Örebro kommun* kan det utöver dessa förutsättningar finnas omständigheter som gör att en nyanländ invandrare inte ska behöva lämna etableringsinsatserna för ett arbete, trots att det erbjudna arbetet i sig kan anses som lämpligt. Det kan finnas godtagbara skäl att avvisa ett erbjudet lämpligt arbete. På motsvarande sätt som inom arbetslöshetsförsäkringen bör en nyanländ invandrare därför kunna hänvisa till ett godtagbart skäl att avvisa ett erbjudet lämpligt arbete. Det går inte att komma ifrån att bedömningen av vad som är godtagbara skäl måste göras individuellt och med hänsyn till de speciella förhållanden som råder i det enskilda fallet. Det är därför svårt att i generella ordalag ange vilka faktorer som ska beaktas vid bedömningen. Enligt regeringens mening måste det avgöras från fall till fall vad som i det enskilda ärendet kan anses utgöra ett godtagbart skäl. Som framhållits ovan bör ledning för bedömningen kunna hämtas från den praxis om godtagbara skäl som gäller inom arbetslöshetsförsäkringen. Även andra skäl som är mer specifika utifrån syftet med etableringslagen bör kunna utgöra ett godtagbart skäl att avvisa ett erbjudet lämpligt arbete.

Regeringen har för avsikt att följa rättsutvecklingen och kan vid behov meddela föreskrifter. Det bör därför finnas en upplysning om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om vad som ska anses utgöra ett godtagbart skäl att avvisa ett erbjudet arbete och vad som ska anses vara ett lämpligt arbete.

Åtgärden bör omfatta de nyanlända som står nära arbetsmarknaden

Som redovisats ovan finns skillnader mellan personer som omfattas av arbetslöshetsförsäkringen och nyanlända som omfattas av etableringsuppdraget. Alla nyanlända som omfattas av etableringsuppdraget står inte till arbetsmarknadens förfogande och bör heller inte omfattas av ett krav att tacka ja till ett erbjudande om ett lämpligt arbete. Det är vidare viktigt att pågående etableringsinsatser inte avbryts, om dessa bedöms långsiktigt kunna stärka den nyanländes chanser till en varaktig och långsiktig etablering på arbetsmarknaden.

Regeringen anser därför att det är angeläget att avgränsa kravet till personer som står nära arbetsmarknaden. Bedömningen av vilka som kan anses stå nära arbetsmarknaden och inte längre vara i behov av

etableringsinsatser bör ta sin utgångspunkt i de aktiviteter som ingår i etableringsplanen. Arbete och arbetssökande är exempel på aktiviteter som visar att den nyanlände redan finns på eller står nära arbetsmarknaden. Därför bör kravet att acceptera ett erbjudet lämpligt arbete gälla endast de nyanlända invandrare som arbetar eller söker arbete inom ramen för etableringsplanen. Det bör inte ha någon betydelse om arbetet i planen består av subventionerat arbete, eller vilken omfattning eller varaktighet som arbetet har. Alla typer av arbete bör beaktas vid bedömningen av om den nyanlände ska omfattas av kravet. Arbete eller arbetssökande kan emellertid förekomma som en begränsad del i en etableringsplan, även om den nyanlände har fortsatt behov av andra långsiktiga insatser. Kravet att acceptera ett erbjudet lämpligt arbete bör därför omfatta nyanlända vars etableringsplaner huvudsakligen består av arbete eller arbetssökande, vilket innebär mer än hälften av etableringsplanens totala omfattning.

Stockholms universitet har uppgett att lagförslaget riskerar att försvaga nyanländas rätt till grundläggande språkundervisning. Regeringen vill framhålla att ett upphörande av etableringsplanen inte innebär att den enskildes rätt till sfi-undervisning enligt 22 kap. 13 § skollagen (2010:800) upphör.

4.3 Möjligheten att överklaga

Regeringens förslag: Ett beslut om att etableringsplanen ska upphöra på grund av att en nyanländ utan godtagbart skäl har avvisat ett erbjudet lämpligt arbete ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Promemorians förslag: I promemorian anges att det är möjligt att överklaga ett beslut om att etableringsplanen upphör.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört frågan särskilt.

Skälen för regeringens förslag: I 17 § etableringslagen anges att beslut i fråga om rätt till etableringsplan, etableringsersättning, etableringstillägg och bostadsersättning får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. För att inte någon otydlighet ska råda bör det införas en bestämmelse om att ett beslut om att etableringsplanen ska upphöra på grund av att en nyanländ utan godtagbart skäl har avvisat ett erbjudet lämpligt arbete ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

5 Förlängd etableringsplan efter föräldraledighet

5.1 Behov av förändringar

Det är av stor vikt att nyanlända som har behov av insatser för att underlätta etableringen på arbetsmarknaden får ta del av etableringsinsatser så tidigt som möjligt efter invandringen. Utdragna etableringsprocesser som fördröjer arbetsmarknadsinträdet kan få långvariga negativa arbetsmarknadseffekter. Av lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (etableringslagen) framgår att en nyanländ har rätt till en etableringsplan inom ett år från uppehållstillstånd och att etableringsplanen ska omfatta högst 24 månader. En etableringsplan ska som huvudregel omfatta aktiviteter på heltid. Aktiviteter på heltid ger utrymme för parallella aktiviteter, vilket utgör en förutsättning för att uppnå en hög kvalitet i etableringsinsatserna. Detta sammantaget ökar förutsättningarna för att de nyanlända snabbt ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden och bli delaktiga i samhällslivet.

Det finns emellertid situationer då en nyanländ helt eller delvis är förhindrad att delta i etableringsinsatser. En nyanländ har enligt förordningen (2010:409) om etableringssamtal och etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare möjlighet att göra helt uppehåll i insatserna upp till ett år på grund av sjukdom eller vård av barn med föräldrapenning. Det innebär att den nyanlände efter sjukdom eller föräldraledighet på heltid kan fortsätta sina etableringsinsatser under motsvarande tid som han eller hon varit frånvarande. Förordningen ger också möjlighet att minska omfattningen av planen till 75, 50 eller 25 procent av heltid på grund av sjukdom eller vård av barn med föräldrapenning. I dessa fall saknas dock i dag möjlighet att förlänga etableringsplanen motsvarande den minskade omfattningen, utöver 24 månader. Detta kan innebära att den nyanlände går miste om insatser som han eller hon har behov av för att etablera sig i arbets- och samhällslivet. I syfte att underlätta för nyanlända att kunna kombinera föräldraskap med deltagande i etableringsinsatser anser regeringen att det bör införas en möjlighet att förlänga etableringsplanen för nyanlända som är föräldralediga på deltid.

5.2 Förlängd etableringsplan efter föräldraledighet på deltid

Regeringens förslag: En etableringsplan får förlängas utöver 24 månader om planen har omfattat aktiviteter på 75 procent av heltid på grund av att den nyanlände har vårdat barn med föräldrapenning enligt 12 kap. socialförsäkringsbalken. Planen får förlängas med den tid som sammantaget motsvarar tiden för vård av barn, dock högst åtta månader.

AKKA-utredningens förslag: Utredningen har i den del som rör ökade möjligheter till deltagande i insatser på deltid för småbarnsföräldrar föreslagit att det vid beräkningen av etableringsplanens giltighetstid ska bortses från sådan tid som föranleds av föräldraledighet och att sådan tid får uppgå till sammanlagt högst åtta månader. Utredningen har föreslagit att detta ska regleras på förordningsnivå. Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Alla remissinstanser som särskilt har yttrat sig över förslaget om ökade möjligheter till deltagande i etableringsinsatser på deltid för småbarnsföräldrar tillstyrker, ställer sig positiva till eller har inga invändningar mot förslaget i sak, bland dem *Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Stockholm, Migrationsverket, Socialstyrelsen, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Statskontoret, Ekonomistyrningsverket, Statens skolverk, Skolinspektionen, Ungdomsstyrelsen, Diskrimineringsombudsmannen, Botkyrka kommun, Landskrona kommun, Skellefteå kommun, Storumans kommun, Västerås kommun, Landstinget i Kalmar län, Landstinget i Värmland, Landstinget i Uppsala län, Svenskt näringsliv, Sveriges akademikers centralorganisation, Föreningen Skyddsvärnet, Rädda Barnen, Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige, Sociala missionen och Svenska Röda Korset. Försäkringskassan och Statens folkhälsoinstitut* anser att även personer som fått en reducerad etableringsplan på grund av sjukdom ska kunna få sin etableringsplan förlängd på samma sätt som föräldralediga. *Borlänge kommun, Göteborgs kommun och Sveriges Kommuner och Landsting* anser att även nyanlända småbarnsföräldrar som deltar i lägre omfattning än 75 procent av heltid ska kunna få en förlängd etableringsplan. *Barnombudsmannen, Stockholms universitet och Arbetsförmedlingen* är tveksamma till vilken effekt förslaget kommer att ha angående deltagande i etableringsinsatser, uttag av föräldraledighet och föräldrars gemensamma ansvar för barns uppfostran och utveckling. *Arbetsförmedlingen* anför även att det bör utredas vidare hur regelverket kan utformas för att hantera olika behov av att ta ut föräldraledighet.

Promemorians förslag (Ds 2013:69): Överensstämmer i sak med regeringens förslag. I promemorian föreslås dock att den nyanlände ska ha deltagit i aktiviteter till 75 procent av heltid för att kunna få sin etableringsplan förlängd. Promemorian har även valt att disponera lagtexten annorlunda.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Stockholm, Arbetsförmedlingen, Kiruna kommun, Lunds kommun, Umeå kommun och Sveriges Kommuner och Landsting* har inget att erinra mot eller ställer sig bakom förslaget. *Arbetsförmedlingen* anser dock att möjligheten till förlängning av etableringsplanen ska finnas för en nyanländ vars plan omfattar aktiviteter på 75 procent. *Arbetsförmedlingen* anser även att det bör göras redaktionella förändringar i förslaget. *Arbetsförmedlingen* påtalar slutligen att förordningen om etableringssamtal och etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare bör revideras med anledning av förslaget.

Skälen för regeringens förslag

AKKA-utredningen har föreslagit att det i förordningen om etableringssamtal och etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare ska införas en bestämmelse som anger att det vid beräkningen av etableringsplanens giltighetstid ska bortses från sådan tid som den nyanlände deltar i etableringsinsatser på deltid på grund av föräldraledighet. Enligt utredningen skulle nyanlända som deltar i etableringsinsatser på deltid därmed få tillgång till insatser som motsvarar heltidsinsatser under 24 månader. AKKA-utredningens förslag skulle innebära att en förlängning av etableringsplanen är möjlig på motsvarande sätt som efter föräldraledighet på heltid. En skillnad jämfört med föräldraledighet på heltid är att den nyanlände vid föräldraledighet på deltid deltar i aktiviteter enligt en etableringsplan under föräldraledigheten. En förlängning efter föräldraledighet på deltid innebär därför att den totala tid under vilken insatser ges kommer att kunna överstiga 24 månader. Eftersom en etableringsplan enligt etableringslagen ska omfatta högst 24 månader är det inte möjligt att i förordning, som AKKA-utredningen föreslår, föreskriva att det ska bortses från tid då en person varit frånvarande på deltid på grund av vård av barn.

Mot bakgrund av att etableringslagen hindrar att en etableringsplan förlängs utöver 24 månader för nyanlända som deltar i aktiviteter på deltid, har det inom Arbetsmarknadsdepartementet utarbetats en promemoria med ett förslag till ändring i etableringslagen som möjliggör att plantiden kan förlängas utöver 24 månader för nyanlända som deltar i aktiviteter på deltid på grund av föräldraledighet. Förslaget överensstämmer i sak med AKKA-utredningens förslag, dvs. att en nyanländ som deltar i aktiviteter på deltid på grund av föräldraledighet vid behov ska kunna få tillgång till insatser som motsvarar heltidsinsatser under 24 månader.

Ökade möjligheter för nyanlända småbarnsföräldrar att ta del av etableringsinsatser

Med nu gällande bestämmelser är det inte möjligt att förlänga en etableringsplan utöver 24 månader för en nyanländ förälder som har etableringsinsatser på deltid på grund av föräldraledighet. Detta kan innebära att den nyanlände går miste om nödvändiga insatser för att kunna etablera sig i arbets- och samhällslivet. Det är enligt regeringens mening inte rimligt att en nyanländ som har etableringsinsatser på deltid på grund av föräldraledighet ska få en i praktiken kortare effektiv tid med insatser än den som väljer att göra helt avbrott i insatserna. Så som både AKKA-utredningen och promemorian har föreslagit bör det, enligt regeringens mening, införas en bestämmelse som underlättar för nyanlända att kombinera föräldraskap med deltagande i etableringsinsatser, utan att den effektiva tiden med insatser minskar. Detta är, som *Landsorganisationen i Sverige* påtalar, särskilt viktigt ur ett jämställdhetsperspektiv då kvinnor oftare än män är frånvarande på deltid på grund av vård av barn. Så som anges i promemorian är det inte möjligt att på förordningsnivå reglera att en etableringsplan ska kunna förlängas utöver 24 månader för en nyanländ som har etableringsinsatser

på deltid på grund av föräldraledighet. Mot bakgrund av det ovan anförda bör det i etableringslagen regleras att en etableringsplan får förlängas utöver 24 månader, om den nyanlände har etableringsinsatser på deltid på grund av föräldraledighet. *Statens folkhälsoinstitut* och *Försäkringskassan* anser att även nyanlända som minskar sitt deltagande på grund av sjukdom bör kunna få sin etableringsplan förlängd på samma sätt som föräldralediga. Syftet med förslaget är att underlätta för just nyanlända föräldrar att kunna kombinera deltagande i etableringsinsatser med föräldraskap. Regeringen tar därför i detta lagstiftningsarbete inte ställning till om andra nyanlända bör kunna få etableringsplanen förlängd.

Arbetsförmedlingen anser att möjligheten till förlängning av etableringsplanen ska finnas för en nyanländ vars plan omfattar aktiviteter om 75 procent och inte, som enligt promemorians förslag, för en nyanländ som har deltagit i aktiviteter om 75 procent. Enligt regeringens uppfattning är avsikten att nyanlända som har en etableringsplan med en omfattning på 75 procent av heltid ska kunna få sin plan förlängd. I förtydligande syfte har därför en justering gjorts i förhållande till promemorians förslag.

Borlänge kommun, Göteborgs kommun och *Sveriges Kommuner och Landsting* anser att även nyanlända som har etableringsinsatser i lägre omfattning än 75 procent av heltid ska kunna få sin etableringsplan förlängd. Enligt regeringens uppfattning ger deltid med lägre omfattning än 75 procent av heltid emellertid inte tillräckligt utrymme för parallella insatser, vilket riskerar att avsevärt sänka kvaliteten i etableringsinsatserna. Detta minskar i sin tur förutsättningarna för den nyanlände att snabbt etablera sig på arbetsmarknaden och bli delaktig i samhällslivet. Möjlighet till förlängning av etableringsplanen bör därför, enligt regeringens mening, endast gälla för en nyanländ som har en etableringsplan som omfattar aktiviteter på 75 procent av heltid.

Syftet med förslaget är att en nyanländ som deltar i aktiviteter på deltid och samtidigt är föräldraledig på deltid inte ska få en kortare effektiv tid med insatser. En nyanländ som har en etableringsplan som omfattar aktiviteter på 75 procent av heltid bör få tillgång till etableringsinsatser som sammantaget motsvarar 24 månader med heltidsinsatser. En etableringsplan bör därför kunna förlängas med den tid som motsvarar tiden för vård av barn. Detta innebär att planen får förlängas med högst sex månader, om insatser ges på heltid under den tid som förlängningen avser. Alternativt bör den nyanlände kunna välja att efter föräldraledigheten, i stället för att ha aktiviteter på heltid, ha en plan som omfattar aktiviteter på 75 procent av heltid. Detta motsvarar då en förlängning med högst åtta månader. *Arbetsförmedlingen* anser att det på ett tydligare sätt av lagtexten bör framgå hur beräkningen av den tid som får förlängas ska gå till. Regeringens uppfattning är att den föreslagna skrivningen – dvs. att planen får förlängas med den tid som sammantaget motsvarar tiden för vård av barn, dock högst åtta månader – är tillräckligt tydlig.

Barnombudsmannen är tveksam till om en förlängning av planen med åtta månader får någon effekt på nyanlända föräldrars gemensamma ansvar för barnens uppfostran och utveckling och anser att nyanlända föräldrar bör ha möjlighet att delta i insatser under en längre period.

Arbetsförmedlingen är osäker på vilken effekt förslaget kommer att få på individens deltagande i insatser och uttag av föräldraledighet. Möjligen kan förslaget, enligt myndigheten, leda till att föräldrar som i dag deltar i etableringsinsatser på heltid väljer att gå ned i omfattning. *Stockholms universitet* anför att förslaget inte nödvändigtvis kommer att ha den önskade effekten. Så som *Göteborgs kommun* och *Lunds kommun* anför, bör förslaget enligt regeringens mening bidra till ökad flexibilitet och därmed kunna leda till att föräldrar i högre utsträckning kan komma att utnyttja möjligheten till partiell föräldraledighet under etableringstiden. Detta kan enligt regeringens uppfattning också bidra till att föräldrar i större omfattning tar ett gemensamt ansvar för barnen. Eftersom själva syftet med förslaget är att en nyanländ ska kunna kombinera etableringsinsatser med föräldraledighet, ser regeringen inga problem, till skillnad från *Arbetsförmedlingen*, med att en nyanländ väljer att gå ned i tid med etableringsinsatser för att vara föräldraledig.

Arbetsförmedlingen anser att det bör utredas hur regelverket kan utformas för att hantera olika behov av att ta ut föräldraledighet. Regeringen avser inte, utöver vad som nu föreslås, att i detta lagstiftningsarbete utreda hur regelverket ytterligare kan utformas för att tillgodose olika behov av att ta ut föräldraledighet.

Redaktionella ändringar och följdändringar

Bestämmelsen om möjlighet till förlängning av etableringsplanen som nu föreslås bör ses som ett undantag till bestämmelsen om att planen ska omfatta högst 24 månader. För att förtydliga detta bör bestämmelsen om plantidens maximala längd finnas i samma paragraf som undantagsbestämmelsen. Följden blir att en paragraf uteslutande reglerar planens innehåll, medan en annan huvudsakligen reglerar planens omfattning. Regeringen delar *Arbetsförmedlingens* uppfattning att promemorians lagtext, när det gäller planernas omfattning, för tydlighetens skull kan disponeras på ett annat sätt.

Arbetsförmedlingen påtalar att förordningen om etableringssamtal och etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare bör revideras i och med förändringarna i etableringslagen, t.ex. bestämmelsen om att etableringsplanen högst får omfatta 24 kalendermånader. Regeringen avser att i kommande förordningsarbete göra nödvändiga följdändringar med anledning av förslaget.

6 Avveckling av sfi-bonus

6.1 Behov av förändringar

Den prestationsbaserade stimulanssättningen inom utbildning i svenska för invandrare, sfi-bonusen, infördes den 1 september 2010 (prop. 2009/10:188 Nationell sfi-bonus). Målsättningen med sfi-bonusen är att förkorta tiden i utbildningen i svenska för invandrare, sfi, så att deltagarna snabbare ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Målgruppen för sfi-bonusen är vissa nyanlända invandrare, i huvudsak

flyktingar och andra skyddsbehövande, deras anhöriga och personer som beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning. Personerna ska vara mellan 18 och 65 år. Gäststuderande och arbetskraftsinvandrare omfattas inte av möjligheten att få sfi-bonus.

För att sfi-bonus ska beviljas ska den studerande ha uppnått godkänt resultat på sin kurs inom 12 månader från det att utbildningen startade, dock senast 15 månader från den dag då den nyanlände första gången folkbokfördes i en kommun.

En försöksverksamhet med sfi-bonus pågick mellan den 1 juli 2009 och den 30 juni 2010 och omfattade, med några undantag, samma målgrupp som den nationella lagen om sfi-bonus. Under försöksverksamheten fick 13 slumpvis utvalda kommuner rätten att erbjuda sfi-bonus om upp till 12 000 kronor till studerande som klarade kursmålen inom angivna tidsgränser. Samtidigt tillfördes i ett antal kontrollkommuner bidrag för kvalitetshöjande insatser inom sfi. Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) inkom i december 2012 till regeringen med en utvärdering av försöksverksamheten (Ekonomiska drivkrafter och studieresultat – effekter av Sfi-bonus, rapport 2012:27). Resultaten från utvärderingen pekar på att sfi-bonusen haft en marginell effekt på studieresultaten. De uppskattade effekterna har varit större för yngre än för äldre, men likartade för kvinnor och män. Analysen pekar också på att effekterna varit större för låg- och medelutbildade än för högutbildade. IFAU manar dock till försiktighet vid tolkningen av resultatet då det finns mönster som studien inte kan förklara.

IFAU uppskattar att som en följd av bonusen har det varit 3 av 100 personer som fullföljt en sfi-kurs inom tidsgränsen för bonus som annars inte hade gjort det.

Mot bakgrund av de resultat som framkommit vid utvärderingen av försöksverksamheten med sfi-bonus, finns det enligt regeringen skäl att överväga huruvida systemet med sfi-bonus bör avvecklas.

6.2 Prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare ska inte längre lämnas

Regeringens förslag: Lagen om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare ska upphöra att gälla vid utgången av juli 2014.

Detsamma ska gälla för lagen om försöksverksamhet med prestationsbaserad stimulansersättning inom svenskundervisning för invandrare.

Promemorians förslag (Ds 2013:61): Överensstämmer i sak med regeringens förslag. I promemorian föreslås dock att lagarna ska upphöra att gälla vid utgången av juni 2014.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker förslaget, ställer sig positiva till eller har inga invändningar mot förslaget, däribland *Kammarrätten i Stockholm, Migrationsverket,*

Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Statens skolverk, Arbetsförmedlingen, Länsstyrelsen i Stockholms län, Borlänge kommun, Eskilstuna kommun, Malmö kommun, Stockholms kommun, Göteborgs kommun, Sveriges Kommuner och Landsting samt Landsorganisationen i Sverige. Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) tar inte ställning till regeringens förslag men anser att promemorians beskrivning av resultaten av IFAU:s utvärdering i vissa fall tenderar att vara missvisande. Strömsunds kommun avstyrker som enda remissinstans förslaget och anför att kommunens uppfattning är att sfi-bonusen bidragit till mer positiva effekter än dem som redovisats i IFAU:s utvärdering av försöksverksamheten.

Skälen för regeringens förslag

Avveckling av systemet med sfi-bonus

I promemorian föreslås att systemet med sfi-bonus avvecklas eftersom bonusen haft små effekter. IFAU anser att promemorians beskrivning av resultaten från utvärderingen av försöksverksamheten med sfi-bonus i vissa fall tenderar att vara missvisande. I promemorian anges att resultaten av IFAU:s utvärdering pekar på att sfi-bonusen endast visat positiv effekt på studieresultaten i en kommun, Stockholm, och att inga effekter har kunnat påvisas i de övriga deltagande kommunerna. IFAU anser dock att det kan ses som vinklat att lyfta fram att studien endast finner effekter i 1 av 13 försökskommuner.

Regeringen noterar att resultatet av IFAU:s utvärdering av försöksverksamheten med sfi-bonus inte entydigt tillåter slutsatsen att endast Stockholms kommun kunnat uppvisa positiva studieresultat. Regeringen konstaterar dock att försöksverksamheten inte kunnat visa någon genomsnittlig effekt i övriga försökskommuner och att IFAU i utvärderingen har uppskattat att som en följd av bonusen endast 3 av 100 personer fullföljt en sfi-kurs inom tidsgränsen för bonus som annars inte hade gjort det. Dessutom har en majoritet av de kommuner som inkommit med remissvar tillstyrkt förslaget att avveckla sfi-bonusen. Ett flertal av dem har också bekräftat att sfi-bonusen haft ingen eller mycket liten effekt på studieresultaten. *Örebro kommun, Sollefteå kommun och Växjö kommun* framhåller följaktligen att sfi-bonusen inte haft någon effekt på studieresultaten bland deltagarna i sfi, medan *Göteborgs kommun* påpekar att kommunens erfarenheter av sfi-bonusens effekter överensstämmer med de slutsatser som presenteras av IFAU i sin utvärdering av försöksverksamheten med sfi-bonus.

Regeringens uppfattning är att sfi-bonusen inte har haft den effekt på studietiden som varit avsedd. Den statsfinansiella kostnad, som uppstått för dem som skulle ha uppnått betyget godkänt även utan en särskild stimulans, uppvägs inte av den samhällsekonomiska vinsten av den begränsade effekt på resultatet för den som studerar sfi som bonusen haft. Kostnaden för sfi-bonusen är således inte motiverad i förhållande till den mycket marginella effekt som bonusen haft på studietiderna för deltagare i sfi. Av omsorg om statsfinanserna bör därför sfi-bonusen avvecklas. Det innebär att lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulanssättning inom utbildning i svenska för invandrare bör upphävas.

Länsstyrelserna i Kronobergs län och Västerbottens län förordar att medlen som i dag är avsatta för sfi-bonus vid en avveckling i stället bör användas för att förstärka utbildningen i svenska för invandrare, t.ex. genom satsningar på studiehandledning på modersmålet för vuxna nyanlända. *Sveriges akademikers centralorganisation* och *Tjänstemännens centralorganisation* anser att de medel som sparas i och med sfi-bonusens avveckling i stället bör användas för bl.a. kompetensutveckling hos sfi-lärarna. Tjänstemännens central-organisation föreslår också att den ersättning som utgår till kommunerna för administrativa kostnader vid en avveckling av sfi-bonusen i stället används till att investera i sfi-verksamheten på kommunal nivå. *Örebro kommun* anser att de medel som frigörs i och med en avveckling av sfi-bonusen bör användas till andra förstärkningar med mer direkt koppling till det pedagogiska eller arbetsmarknadsinriktade arbetet inom sfi.

Regeringen anser att det saknas förutsättningar att inom ramen för detta lagstiftningsärende behandla frågor om hur de medel som frigörs i och med avvecklingen av sfi-bonusen bäst används.

Stockholms kommun och *Stockholms universitet* har framfört att det bör undersökas om det med andra metoder är möjligt att effektivisera språkinläringen och förbättra bl.a. genomströmningen inom sfi-undervisningen.

Regeringen anser att det är viktigt att undervisningen inom sfi, tillsammans med andra insatser för nyanlända invandrare, utformas på sådant sätt att nyanlända invandrare snabbt kan lära sig svenska och etablera sig på arbetsmarknaden. Det saknas dock förutsättningar att inom ramen för detta lagstiftningsarbete undersöka andra metoder för att bl.a. förbättra genomströmningen inom sfi.

Avveckling av lagen om försöksverksamhet med sfi-bonus

Enligt 2 § lagen (2009:657) om försöksverksamhet med prestationsbaserad stimulansersättning inom svenskundervisning för invandrare ska vissa kommuner lämna sfi-bonus till vissa nyanlända invandrare. Målgruppen omfattar med några undantag de nyanlända som omfattas av den nationella lagen om sfi-bonus. Försöksverksamheten tillämpades en begränsad tid och omfattade de nyanlända som för första gången folkbokfördes i en kommun mellan den 1 juli 2009 och den 30 juni 2010. Sfi-bonus lämnades om den nyanlände uppnått minst betyget Godkänt på någon av studievägarna som anges i 3 § inom 12 månader från det att erbjuden utbildning började, dock senast inom 15 månader från den dag personen folkbokfördes i en kommun. En ansökan om sfi-bonus ska enligt 8 § ha kommit in till kommunen där den sökande är folkbokförd inom tre månader från den dag då minst betyget Godkänt har uppnåtts. Av de ovan angivna tidsfristerna följer att den senaste tidpunkten vid vilken en ansökan om sfi-bonus enligt denna lag kunde göras, var den 30 september 2011. Lagen kan alltså inte tillämpas och bör därför upphävas.

6.3 Följändringar med anledning av att sfi-bonusen avvecklas

Regeringens förslag: Den bestämmelse i inkomstskattelagen ska upphävas som innebär att ersättning enligt lagen om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare inte ska tas upp till beskattning.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som särskilt har yttrat sig över förslaget tillstyrker *Socialstyrelsen*, *Länsstyrelsen i Kronobergs län*, *Länsstyrelsen i Västerbottens län*, *Skatteverket*, *Malmö kommun* och *Storumans kommun* förslaget. *Eskilstuna kommun* ställer sig positiv till förslaget. *Kammarrätten i Stockholm*, *Länsstyrelsen i Stockholms län*, *Arbetsförmedlingen*, *Arvika kommun*, *Forshaga kommun* och *Nässjö kommun* har inget att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Lagen om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare föreslås upphävas. Mot bakgrund av detta behövs inte längre någon bestämmelse i inkomstskattelagen (1999:1229) som föreskriver att sådan ersättning inte ska tas upp till beskattning.

7 Samhällsorientering för familjemedlemmar till innehavare av EU-blåkort

Regeringens förslag: Samhällsorientering ska erbjudas nyanlända invandrare som har beviljats uppehållstillstånd som familjemedlemmar till en utlänning som har beviljats arbets- och uppehållstillstånd för högkvalificerad anställning.

Promemorians förslag (Ds 2013:69): Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Alla remissinstanser som har svarat tillstyrker, ställer sig positiva till eller har inget att erinra mot förslaget, bland dem *Migrationsverket*, *Länsstyrelsen i Jönköping*, *Arbetsförmedlingen*, *Kiruna kommun*, *Lunds kommun*, *Umeå kommun*, *Västerås kommun* och *Sveriges Kommuner och Landsting*.

Skälen för regeringens förslag: Av lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (etableringslagen) framgår att det finns en skyldighet för kommuner att erbjuda samhällsorientering till nyanlända som omfattas av lagen. Etableringslagen omfattar bl.a. flyktingar och andra skyddsbehövande och under vissa förutsättningar deras anhöriga.

Genom lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare utvidgades målgruppen för samhällsorientering till att gälla även vissa andra nyanlända som inte redan genom etableringslagen hade

rätt till samhällsorientering. Målgruppen för utvidgningen var främst nyanlända anhöriginvandrare som är tredjelandsmedborgare, med undantag för nyanlända som går i gymnasieskola eller är medborgare i ett land som är anslutet till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz.

I propositionen Utvidgad målgrupp för samhällsorientering samt ett kunskapsunderlag och en analys om integrationens tillstånd och utveckling (prop. 2012/13:63), uttalade regeringen att anhöriginvandrare som är tredjelandsmedborgare kan anses tillhöra den grupp som har störst behov och nytta av samhällsorientering. I denna grupp ingår exempelvis familjemedlemmar till personer som beviljats uppehållstillstånd för arbete. Regeringen uttalade i samma proposition att den, efter genomförandet av rådets direktiv 2009/50/EG av den 25 maj 2009 om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning (blåkortsdirektivet), skulle ta ställning till om lagen om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare även ska omfatta anhöriginvandrare med uppehållstillstånd som familjemedlem till en innehavare av EU-blåkort.

Den 1 augusti 2013 trädde nya 6 a kap. i utlänningslagen (2005:716) om EU-blåkort i kraft. Genom genomförandet av blåkortsdirektivet i svensk rätt, har ett nytt regelsystem för inresa och vistelse för personer med högkvalificerad anställning och deras familjemedlemmar införts i utlänningslagen, parallellt med de nationella bestämmelserna om arbetskraftsinvandring. Den som uppfyller kraven för såväl EU-blåkort som nationellt uppehållstillstånd och arbetstillstånd för en högkvalificerad anställning kan därför välja vilket tillstånd han eller hon vill ha. Detta innebär att vissa anhöriga till arbetskraftsinvandrare som tidigare skulle ha fått uppehållstillstånd enligt de nationella reglerna kan komma att falla bort från målgruppen för samhällsorientering, om målgruppen inte anpassas. För att intentionen att ge nyanlända förutsättningar för egenförsörjning och stärka deras aktiva deltagande i samhälls- och arbetslivet fortsatt ska gälla, bör det göras en följdändring i lagen om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare så att kommunernas skyldighet att erbjuda samhällsorientering även omfattar familjemedlemmar till innehavare av EU-blåkort.

Genom en sådan ordning kan en familjemedlem till en utländsk arbetstagare få tillgång till samhällsorientering, oavsett på vilken grund den som han eller hon åberopar anknytning till har beviljats uppehållstillstånd. Såsom *Arbetsförmedlingen* och *Sveriges Kommuner och Landsting* anför är den föreslagna ändringen ett naturligt steg efter genomförandet av blåkortsdirektivet, och regeländringen säkerställer dessutom att vissa anhöriga till arbetskraftsinvandrare även i fortsättningen kan få samhällsorientering.

8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

8.1 Lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

Regeringens förslag: Ändringarna i lagen ska träda i kraft den 1 augusti 2014. Bestämmelserna i 9 § i sin äldre lydelse ska dock fortfarande gälla för sådant förhållande som inträffar före lagens ikraftträdande.

Promemoriornas förslag: I promemoriorna föreslås att ändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2014.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt över förslagen.

Skälen för regeringens förslag: De föreslagna lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt.

Etableringsplanen bör inte upphöra att gälla för fall då den nyanlände har avvisat ett erbjudet lämpligt arbete innan lagen har trätt i kraft, men då ärendet prövats först efter ikraftträdandet. Av den anledningen bör det finnas en övergångsbestämmelse som anger att förhållanden före lagens ikraftträdande inte ska kunna leda till att rätten till etableringsplan upphör.

Några övergångsbestämmelser bedöms inte vara nödvändiga för den del som avser förlängning av etableringsplan efter föräldraledighet.

8.2 Lagen om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare

Regeringens förslag: Den upphävda lagen ska fortfarande gälla för den som har avslutat utbildning i svenska för invandrare senast den 31 juli 2014.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att den upphävda lagen ska fortsätta gälla för den som har avslutat utbildning i svenska för invandrare senast den 30 juni 2014.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som särskilt har yttrat sig över förslaget tillstyrker *Socialstyrelsen*, *Länsstyrelsen i Kronobergs län*, *Länsstyrelsen i Västerbottens län*, *Malmö kommun* och *Storumans kommun* förslaget. *Eskilstuna kommun* ställer sig positiv till förslaget. *Kammarrätten i Stockholm*, *Länsstyrelsen i Stockholms län*, *Arbetsförmedlingen*, *Arvika kommun*, *Eskilstuna kommun*, *Forshaga kommun* och *Nässjö kommun* har inget att invända mot förslaget. *Statens skolverk* lämnar synpunkter på utformningen av förslaget. *Gislaveds kommun* bedömer att ett förtydligande om övergångsbestämmelser behövs, men lämnar inte någon ytterligare förklaring eller motivering till sin kommentar i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 7 § lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare ska en ansökan om sfi-bonus ha kommit in till kommunen där den nyanlände är folkbokförd inom tre månader från den dag då den nyanlände uppnådde betyg för godkänt resultat enligt 2 §. Det är rimligt att en nyanländ, som har deltagit i utbildning och uppfyller villkoren för att vara berättigad till sfi-bonus senast när lagen upphävs, har fortsatt möjlighet att ansöka om ersättning i den ordning som lagen anger. En övergångsbestämmelse om att den upphävda lagen ska gälla för den som avslutat sin sfi-utbildning senast den 31 juli 2014 bör därför införas.

Statens skolverk framför att det är viktigt att förutsättningarna för elever i pågående utbildning inte ändras under utbildningens gång. En av förutsättningarna för sfi-bonus är att betyg för godkänt resultat måste ha uppnåtts inom tolv månader från det att utbildningen startade. Skolverket anser därför att elever som redan påbörjat utbildningen behöver ges möjlighet att också uppnå villkoren och ansöka om sfi-bonus.

Regeringen anser att den föreslagna övergångsbestämmelsen utgör en skälig avvägning mellan å ena sidan intresset av att avveckla en åtgärd som inte uppnår sitt syfte och som dessutom ur ett statsfinansiellt synsätt inte kan motiveras, och å andra sidan de intressen som deltagare i sfi har av att få möjlighet till sfi-bonus.

8.3 Inkomstskattelagen

Regeringens förslag: Bestämmelsen i inkomstskattelagen om att ersättning enligt lagen om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare inte ska tas upp, ska upphöra att gälla vid utgången av juli 2014. Den äldre bestämmelsen ska fortfarande gälla för ersättning som lämnats enligt den upphävda lagen om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att bestämmelsen i inkomstskattelagen om att ersättning enligt lagen om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare inte ska tas upp, ska upphöra att gälla vid utgången av juni 2014 och tillämpas första gången vid 2016 års taxering.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som särskilt har yttrat sig över förslaget tillstyrker *Socialstyrelsen*, *Länsstyrelsen i Kronobergs län*, *Länsstyrelsen i Västerbottens län*, *Malmö kommun* och *Storumans kommun* förslaget. *Eskilstuna kommun* ställer sig positiv till förslaget. *Kammarrätten i Stockholm*, *Länsstyrelsen i Stockholms län*, *Arbetsförmedlingen*, *Arvika kommun*, *Eskilstuna kommun*, *Forshaga kommun* och *Nässjö kommun* har inget att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Lagen om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare föreslås upphävas den 31 juli 2014. Vid samma tidpunkt bör också bestämmelsen i inkomstskattelagen (1999:1229) som föreskriver att sådan ersättning inte ska tas upp till beskattning upphävas.

Sfi-bonus, som med tillämpning av den i avsnitt 8.2 föreslagna övergångsbestämmelsen har betalats ut med stöd av den upphävda lagen, bör dock inte tas upp till beskattning. Därför bör den äldre bestämmelsen fortfarande gälla för ersättning som lämnats enligt den upphävda lagen.

Regeringens förslag skiljer sig från promemorians förslag. I och med skatteförfarandelagen (2011:1244) har den strikt kalenderårsbundna taxeringen och begreppet taxeringsår försvunnit. Regeringens förslag har således utformats för att stämma överens med skatteförfarandelagen.

8.4 Lagen om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare

Regeringens förslag: Den föreslagna lagändringen ska träda i kraft den 1 augusti 2014 och tillämpas på nyanlända som folkbokförs för första gången i en kommun efter utgången av juli 2014.

Promemoriornas förslag: I promemorian föreslås att lagändringen ska träda i kraft den 1 juli 2014 och tillämpas på nyanlända som folkbokförs för första gången i en kommun efter utgången av juni 2014.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Den föreslagna lagändringen bör träda i kraft så snart som möjligt. Bestämmelsen bör tillämpas på dem som folkbokförs för första gången i en kommun vid tidpunkten för lagens ikraftträdande eller senare. Det bedöms inte finnas något behov av övergångsbestämmelser.

9 Konsekvenser

9.1 Ökat fokus på arbete för vissa nyanlända invandrare

Konsekvenser för nyanlända

Förslaget syftar till att fler nyanlända ska få arbete genom ökat fokus på arbete och att incitamentet till arbete i etableringsuppdraget stärks. Förändringen innebär även att det blir tydligare vad som förväntas av den enskilde. Av de nyanlända som vid utgången av september 2013 hade en etableringsplan, var det sammanlagt tolv procent som har eller hade haft arbete under etableringstiden. Motsvarande siffra för 2012 var elva procent. Det saknas dock säkerställda uppgifter om hur vanligt förekommande det är att nyanlända som deltar i etableringsinsatser avvisar ett erbjudande om lämpligt arbete, liksom orsakerna till detta. Arbetsförmedlingen bedömer emellertid att det endast handlar om ett fåtal personer. Därför är det svårt att förutsäga storleken på ökningen av antalet nyanlända som accepterar ett arbete eller som förlorar rätten till etableringsplan som en konsekvens av förslaget.

Konsekvenser för kommuner och landsting

Förslaget syftar till att fler nyanlända invandrare ska tacka ja till ett erbjudet lämpligt arbete och därmed bli självförsörjande. Det innebär att etableringstiden för dessa personer förkortas. Detta förväntas i sin tur leda till en minskning av kommunernas eventuella kostnader för kompletterande försörjningsstöd under etableringstiden och av eventuella kostnader för försörjningsstöd efter etableringstidens slut. *Göteborgs kommun* anser att ekonomisk kompensation bör utgå om förslaget visar sig ha negativ effekt på kommunernas kostnader för försörjningsstöd. *Malmö kommun, Skellefteå kommun, Örebro kommun* och *Sveriges kommuner och Landsting* framför liknande synpunkter. *Stockholms kommun* påtalar att risken är överhängande att den som utestängs från etableringsplanen i stället fastnar i ett beroende av ekonomiskt bistånd. Regeringen bedömer att antalet nyanlända som utan godtagbart skäl kan förväntas tacka nej till ett erbjudet lämpligt arbete och därmed förlorar rätten till etableringsplan är mycket begränsat. Det går vidare inte att bedöma i vilken utsträckning dessa personer riskerar att bli beroende av ekonomiskt bistånd. Sammantaget bedömer regeringen att förslaget inte kommer att medföra att kommunernas kostnader för ekonomiskt bistånd ökar. Förslaget bedöms inte ha några konsekvenser för landstingen.

Konsekvenser för Arbetsförmedlingen

Förslaget innebär att nya uppgifter tillkommer Arbetsförmedlingen. Handläggarsystemet kommer att behöva justeras och personal kommer att behöva utbildning om det nya regelverket. Förslaget bedöms underlätta myndighetens arbete, eftersom det syftar till att det tydligare ska framgå vad som förväntas av den nyanlände samt att fokus på och incitamentet till arbete i etableringsuppdraget stärks. Dessutom förväntas förslaget leda till ett något mer effektivt arbetssätt för myndigheten. *Arbetsförmedlingen* anser inte att kostnaden ryms inom ramen för befintligt förvaltningsanslag eftersom myndigheten får nya arbetsuppgifter. Regeringen gör dock bedömningen att den kostnadsökning förslaget bedöms föranleda är begränsad och bör ligga inom ramen för befintligt anslag.

Konsekvenser för Försäkringskassan

Förslagen bedöms inte ha några konsekvenser för Försäkringskassan.

Konsekvenser för domstolarna

Den ökning av ärenden som kan förväntas prövas i domstol bedöms vara mycket begränsad och därmed är de ekonomiska effekterna för domstolarna försumbara.

Konsekvenser för jämställdhet mellan kvinnor och män

Etableringslagens införande innebar att förutsättningarna för jämställdhet mellan nyanlända kvinnor och män förbättrades. Sedan lagen trädde i kraft den 1 december 2010 har könsfördelningen bland dem som omfattas varit jämn. Då det saknas säkerställda uppgifter om förekomst

och orsak till att nyanlända avvisar ett erbjudet arbete, går det dock inte att förutsäga om den föreslagna förändringen kommer att få konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män. Syftet med förändringen är att förstärka incitamentet till arbete både för kvinnor och för män.

Konsekvenser för barn

Lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare syftar till att underlätta och påskynda målgruppens etablering i arbets- och samhällslivet. Insatserna är primärt riktade till vuxna, inte barn och ungdomar. Förslaget förväntas leda till att etableringstiden förkortas för ett antal nyanlända vuxna som snabbare kommer i arbete. Detta påverkar även förutsättningarna för barnen positivt, bl.a. genom minskad risk för ekonomisk utsatthet. Även om syftet med förslaget är att fler nyanlända ska få arbete, kan förslaget i förlängningen innebära att en familjs ersättning blir lägre om en nyanländ vuxen inte följer de krav som ställs. Regeringen bedömer dock att antalet nyanlända föräldrar som utan godtagbart skäl kan förväntas tacka nej till ett erbjudet lämpligt arbete och därmed förlora rätten till etableringsersättning är mycket begränsat.

Övriga konsekvenser

Förslaget bedöms inte ha några eller endast försumbara konsekvenser för företagande eller små företags förutsättningar, för övriga ansvariga myndigheters administrationskostnader, för Sveriges medlemskap i EU eller för miljön.

9.2 Förlängd etableringsplan efter föräldraledighet

Konsekvenser för nyanlända

Förslaget innebär att den effektiva tiden med etableringsinsatser blir 24 månader på heltid även för de nyanlända som deltar på deltid till 75 procent på grund av vård av barn. Med nuvarande regler får nyanlända som deltar på deltid i praktiken tillgång till kortare effektiv tid i etableringsinsatser, eftersom planen bara omfattar 24 månader oavsett omfattningen på deltagandet. Förslaget innebär att nyanlända kan delta på deltid utan att det minskar den effektiva tiden i etableringsinsatser. Det skapar större utrymme för nyanlända att vara hemma med sina barn på deltid.

Konsekvenser för kommuner och landsting

Förslaget innebär att nyanlända småbarnsföräldrar som deltar i etableringsinsatser på deltid får möjlighet att få etableringsinsatser som underlättar och påskyndar etableringen i arbets- och samhällslivet under en längre tid än i dag. Det kan på sikt även minska behovet av försörjningsstöd.

Konsekvenser för jämställdhet mellan kvinnor och män

En övervägande majoritet av etableringsplanerna är i dag på heltid. Det är i huvudsak kvinnor som deltar i etableringsinsatser på deltid vilket innebär att förslaget om förlängd etableringsplan får positiva konsekvenser i första hand för kvinnor. Förslaget ger emellertid utrymme för en större flexibilitet för båda föräldrarna att kombinera etableringsinsatser med vård av barn utan att deltagande på deltid minskar den effektiva tiden i etableringsinsatser. Det kan underlätta för föräldrarna att i större omfattning ta ett gemensamt ansvar för barnen.

Arbetsförmedlingen och *Statskontoret* påtalar att det huvudsakliga skälet till att nyanlända kvinnor är föräldralediga från etableringsplanen är avsaknad av barnomsorg. Även *Landsorganisationen i Sverige* påpekar att bristande tillgång till förskola utgör ett hinder för i synnerhet kvinnors deltagande i etableringsinsatser. Regeringen anser inte att frågan om barnomsorg rymms inom ramen för detta lagstiftningsarbete.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget innebär att den effektiva tiden med etableringsinsatser blir 24 månader på heltid även för dem som deltar på deltid till 75 procent. En övervägande majoritet av etableringsplanerna är i dag på heltid. Av dem som i augusti 2013 hade en etableringsplan var det drygt en procent som hade en etableringsplan med mindre omfattning än heltid på grund av vård av barn med föräldrapenning. AKKA-utredningen bedömer inte att förslaget får några ekonomiska konsekvenser för statens utgifter. Mot bakgrund av att vissa av dem som i dag har insatser på deltid får möjlighet till förlängd etableringsplan, bedöms emellertid förslaget få vissa effekter för statens utgifter.

Förslaget bedöms innebära ökade utgifter på anslag 1:3 Etableringsersättning och på anslag 1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare. I budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1 utg. omr. 13, avsnitt 3.6.3 och 3.6.4) beräknas förslaget innebära ökade utgifter enligt tabell 1 nedan.

Tabell 1 Beräknad ökning av utgifter på utgiftsområde 13 (mnkr)

Anslag	2014	2015	2016	2017
1:3 Etableringsersättning	2	3	3	2
1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	2	2	2	2

Övriga konsekvenser

Förslaget bedöms inte ha några eller endast försumbara konsekvenser för företagande eller små företags förutsättningar, övriga ansvariga myndigheters administrationskostnader, domstolarna och miljön.

9.3 Avveckling av sfi-bonus

Konsekvenser för nyanlända

Konsekvenserna av att sfi-bonusen avvecklas bedöms bli obetydliga för möjligheten att uppnå målet om förbättrade svenskkunskaper för nyanlända invandrare. Sfi-bonusen har inte haft någon avgörande effekt vare sig på nyanlända invandrares benägenhet att delta i sfi eller på studieresultaten.

För de nyanlända invandrare som i dag omfattas av lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare förväntas en avveckling av sfi-bonusen inte leda till några konsekvenser för deras möjlighet att uppnå kursmålen i sfi. Av skollagen (2010:800) följer att rätten att delta i sfi omfattar den som är bosatt i landet och saknar sådana grundläggande kunskaper i svenska som utbildningen syftar till att ge, från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 16 år. Varje kommun ska enligt skollagen aktivt verka för att en nyanländ som omfattas av lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare kan påbörja utbildningen inom en månad från det att den nyanlände anmält sig till sfi hos kommunen.

Konsekvenser för kommunerna

Det är kommunernas ansvar att erbjuda sfi till personer som är bosatta i kommunen och som har behov av att delta i undervisningen. Avveckling av sfi-bonusen förväntas inte innebära några konsekvenser för kommunernas tillhandahållande av sfi-verksamhet, då efterfrågan på sfi-verksamhet inte påverkats i någon nämnvärd utsträckning. Däremot påverkas kommunerna såtillvida att deras administrativa ansvar för hantering av sfi-bonus upphör, vilket bl.a. innebär information till sfi-studerande, mottagande av ansökningar, inhämtande av uppgifter, kontakter med Statens skolverk och utbetalning av medel. Omfattningen skiljer sig mellan kommuner beroende på bl.a. antal kommuninvånare som uppfyller villkoren för sfi-bonusen. Den ersättning till kommuner om 800 kronor som utgår per beviljad sfi-bonus för att täcka administrativa kostnader upphör när hanteringen av ärenden om sfi-bonus upphör.

Konsekvenser för Statens skolverk

Förslaget innebär att det ansvar som Statens skolverk har för uppgifter hänförliga till sfi-bonusen upphör. Skolverket kommer inte längre att ha till uppgift att bistå kommuner med information om sfi-bonussystemet, hantera utbetalningar till kommunerna för ersättning av sfi-bonusen eller använda informationsdatabasen för att stödja kommunerna.

Konsekvenser för jämställdhet mellan kvinnor och män

Förslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för jämställdheten.

Sveriges kvinnolobby ställer sig positiv till förslaget att avveckla sfi-bonusen, men har i sitt remissvar anfört att det är principiellt fel att IFAU:s utredning av försöksverksamheten med sfi-bonus inte lyfter fram

vilka konsekvenser en avveckling av bonusen får för kvinnor. Sveriges kvinnolobby anser att utredningen förvisso framhåller att sfi-bonusen tycks ha en likartad effekt på kvinnor och män, men pekar samtidigt på att AKKA-utredningen betonar vikten av sfi för att underlätta just nyanlända kvinnors inträde i arbetslivet, som är långsammare än männens.

Regeringen noterar att ungefär lika många kvinnor som män deltar i sfi och att sfi-bonusen tycks ha en likartad effekt för kvinnor och män, enligt utvärderingsresultat från försöksverksamheten. Sfi-bonusen har således inte haft någon inverkan alls på jämställdheten eller på nyanlända kvinnors möjligheter att komma in i arbetslivet.

Ekonomiska konsekvenser

Avvecklingen av sfi-bonusen innebär att kostnaderna beräknats till 50 miljoner för 2014. I budgetpropositionen för 2014 har därför detta belopp avsatts för sfi-bonusen (se prop. 2013/14:1, utg. omr. 13, avsnitt 3.6.1).

9.4 Samhällsorientering för familjemedlemmar till innehavare av EU-blåkort

Konsekvenser för nyanlända och barn samt för jämställdhet mellan kvinnor och män

Förslaget innebär att vissa anhöriga till arbetskraftsinvandrare, som tidigare skulle ha fått uppehållstillstånd enligt de nationella reglerna, inte riskerar att falla bort från målgruppen för samhällsorientering. Förslaget bedöms därför inte få några konsekvenser för nyanlända, barn eller jämställdheten mellan män och kvinnor.

Konsekvenser för kommuner och landsting

De föreslagna ändringarna bedöms inte påverka storleken på målgruppen som kommunerna är skyldiga att erbjuda samhällsorientering jämfört med situationen före det att EU-blåkortet infördes. Den som uppfyller kraven för såväl EU-blåkort som nationellt uppehållstillstånd och arbetstillstånd kan välja vilket tillstånd han eller hon vill ha. Det är troligt att ett antal av de personer som kan tänkas komma i fråga för ett EU-blåkort också skulle ha sökt sig till Sverige via det nationella regelverket vid avsaknad av möjligheten att beviljas ett EU-blåkort. I prop. 2012/13:148 s. 126 anförde regeringen att det är oklart om införandet av ett särskilt tillstånd för högkvalificerad anställning medför en ökad närvaro av högkvalificerad arbetskraft och därmed även deras familjemedlemmar här i landet. Regeringen konstaterade att endast ett begränsat antal anhöriga till personer med högkvalificerad anställning sökt och beviljats uppehållstillstånd i Sverige tidigare år.

När målgruppen för samhällsorientering utvidgades 2013 ersatte staten kommunerna för de ökade kostnaderna med 40 miljoner kronor (se prop. 2012/13:1 utg. omr. 25, avsnitt 2.6.1).

Lunds kommun anför att förslaget innebär att kommunerna blir skyldiga att erbjuda samhällsorientering till fler än tidigare och att de

även för denna målgrupp behöver informera sig om och förbereda gruppens omfattning samt utöka antalet språk som samhällorienteringen bör erbjudas på. Enligt regeringens uppfattning bedöms de föreslagna ändringarna inte påverka målgruppens storlek och därför är bedömningen att kommunerna inte behöver tillföras ytterligare medel.

Övriga konsekvenser

Förslaget bedöms inte ha några eller endast försumbara konsekvenser för företagande eller små företags förutsättningar, övriga ansvariga myndigheters administrationskostnader, domstolarna eller miljön.

10 Författningskommentar

10.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

7 §

Förslaget behandlas i avsnitt 5.2.

I paragrafen regleras hur etableringsplanen ska utformas och vad den ska innehålla. Bestämmelsen om planens omfattning i *andra stycket* har flyttats till 8 §. Därmed regleras uteslutande planens innehåll i paragrafens andra stycke.

I övrigt har inte några ändringar gjorts i paragrafen.

8 §

Förslaget behandlas i avsnitt 5.2.

Bestämmelsen i *första stycket första meningen* fanns tidigare i 7 § andra stycket, men har flyttats till följd av att 7 § andra stycket numera uteslutande reglerar planens innehåll.

I paragrafens *andra stycke* anges ett undantag från huvudregeln om att en etableringsplan ska vara högst 24 månader. En etableringsplan som omfattar aktiviteter på 75 procent av heltid får förlängas utöver 24 månader, under förutsättning att den nyanlände har vårdat barn med föräldrapenning enligt 12 kap. socialförsäkringsbalken. Planen får i sådant fall förlängas med den tid som sammantaget motsvarar tiden för vård av barn med föräldrapenning, dock högst åtta månader. En nyanlände som är föräldraledig på 25 procent och har en etableringsplan med aktiviteter på 75 procent av heltid under 24 månader, kan alltså få sin plan förlängd med totalt sex månader med heltidsinsatser. Om den nyanlände efter föräldraledigheten i stället väljer att ha aktiviteter på 75 procent av heltid, kan planen förlängas med åtta månader. En nyanlände som är föräldraledig på 25 procent och har en etableringsplan med aktiviteter på 75 procent av heltid under t.ex. fyra månader, kan få sin etableringsplan förlängd med en månad med heltidsinsatser.

En nyanländ som har haft en etableringsplan med aktiviteter på deltid i olika omfattning kan få sin plan förlängd enbart med tid som motsvarar tiden för vård av barn med föräldrapenning, under den period då han eller hon haft aktiviteter på 75 procent av heltid. Detta innebär att en nyanländ som är föräldraledig på 50 procent och har en etableringsplan med aktiviteter på 50 procent och som därefter är föräldraledig på 25 procent och har aktiviteter på 75 procent, endast kan få en förlängning av etableringsplanen motsvarande den tid då han eller hon haft en plan med aktiviteter på 75 procent.

I övrigt har inte några ändringar gjorts i paragrafen.

9 §

Förslaget behandlas i avsnitt 4.2.

I paragrafen anges under vilka förutsättningar en etableringsplan upphör att gälla. I *punkten 4*, som är ny, anges att etableringsplanen ska upphöra att gälla om den nyanlände utan godtagbart skäl avvisar ett erbjudet lämpligt arbete, om han eller hon har arbete eller arbetssökande som huvudsaklig aktivitet i etableringsplanen. Med huvudsaklig aktivitet avses att den nyanländes insatser till mer än hälften ska bestå av arbete eller arbetssökande. För bedömningen av om ett arbete ska anses som lämpligt, kan 44 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och de föreskrifter som Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen har meddelat om bl.a. kompetens, medicinska hinder och geografiskt begränsat sökområde tjäna som vägledning liksom den rättspraxis som utvecklats gällande detta begrepp. Vad som ska anses utgöra godtagbart skäl får avgöras från fall till fall. Ledning för bedömningen bör emellertid hämtas från den praxis som finns inom arbetslöshetsförsäkringen om godtagbart skäl att avvisa ett erbjudet lämpligt arbete och utifrån syftet med etableringslagen. En utgångspunkt är vad som kan anses vara bäst för den nyanländes etablering i arbetslivet på lång sikt. Vid bedömningen kan hänsyn exempelvis tas till den nyanländes kunskaper i svenska. Om den nyanlände har stora brister i svenska språket skulle det i ett enskilt fall kunna vara befogat att avvisa ett erbjudet lämpligt arbete för att han eller hon ska kunna delta i utbildning i svenska för invandrare. Detta bör dock bara gälla om han eller hon inte bedöms kunna få praktisk språkträning genom det erbjudna arbetet, och inte heller bedöms kunna fullfölja utbildning i svenska för invandrare parallellt med arbetet. Det kan också utgöra ett godtagbart skäl att avvisa ett erbjudet arbete om den nyanlände kort efter erbjudandet om ett arbete ska påbörja högskolestudier som kan leda till ett arbete.

10 §

Förslaget behandlas i avsnitt 4.2.

Paragrafen har delats upp i två punkter, varav den *andra punkten* är ny. I paragrafens första punkt finns en upplysning om regeringens möjlighet enligt 8 kap. 7 § regeringsformen, att meddela närmare föreskrifter om etableringsplaner. I paragrafens *andra punkt* finns en upplysning om regeringens möjlighet enligt 8 kap. 7 § regeringsformen att meddela föreskrifter om godtagbart skäl och lämpligt arbete.

17 §

Förslaget behandlas i avsnitt 4.3.

I paragrafen har möjligheten att överklaga ett beslut om att etableringsplanen ska upphöra på grund av att en nyanländ utan godtagbart skäl har avvisat ett erbjudet lämpligt arbete lagts till. En språklig justering har även skett i *första stycket*.

10.2 Förslaget till lag om upphävande av lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare

Bestämmelsen om upphävande av lag

Förslaget behandlas i avsnitt 6.2 och 8.2.

Lagen upphör att gälla vid utgången av juli 2014.

Övergångsbestämmelsen

Övergångsbestämmelsen föreskriver att den upphävda lagen fortfarande gäller för den som har avslutat sin utbildning senast den 31 juli 2014. Detta innebär att en nyanländ som har deltagit i utbildning i svenska för invandrare har möjlighet att ansöka om sfi-bonus till och med den 31 oktober 2014.

För utbetald sfi-bonus gäller även fortsatt att den inte ska beaktas vid tillämpning av 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) eller lagen om (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Utbetald sfi-bonus ska inte heller beaktas vid tillämpningen av den upphävda lagen (1992:1068) om introduktionsersättning för flyktingar och vissa andra utlänningar som fortfarande gäller för utlänningar som inte omfattas av punkten 2 i ikraftträdandebestämmelserna till lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

10.3 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

11 kap. 34 §

Förslaget behandlas i avsnitt 6.3 och 8.3.

Paragrafen, som reglerar vilka ersättningar i samband med studier som ska respektive inte ska tas upp till beskattning, ändras på så sätt att *tredje stycket* som gäller ersättning enligt lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare upphävs vid utgången av juli 2014.

Övergångsbestämmelsen

I *punkten 2* anges att bestämmelsens äldre lydelse fortfarande gäller för ersättning som lämnats enligt den upphävda lagen om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare.

10.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare

2 §

Förslaget behandlas i avsnitt 7.

Det införs en ny *sjätte punkt i första stycket* som innebär att en familjemedlem till den som har ett s.k. EU-blåkort och som har beviljats uppehållstillstånd med stöd av 6 a kap. 10 § utlänningslagen (2005:716) omfattas av lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare.

Sammanfattning av betänkande Med rätt att delta – nyanlända kvinnor och anhöriginvandrare på arbetsmarknaden (SOU 2012:69) i den del som avser ökade möjligheter till deltagande i insatser på deltid för småbarnsföräldrar

Nyanlända invandrare som inleder sin tid i Sverige med att vårda barn riskerar en utdragen och mindre effektiv etablering. Det är därför viktigt att hemmavarande småbarnsföräldrar ges möjligheter att delta i insatser både under och efter föräldraledigheten. Därför föreslås i betänkandet att en nyanländ person som deltar på minst 75 procent av heltid på grund av vård av barn med föräldrapenning ska kunna få förlängd tid med etableringsplan med ytterligare högst åtta månader.

Förteckning över remissinstanserna (SOU 2012:69)

Remissinstanser som har gett in yttrande

Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Stockholm, Migrationsverket, Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Statens folkhälsoinstitut, Barnombudsmannen, Inspektionen för socialförsäkringen, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Statskontoret, Ekonomistyrningsverket, Statens skolverk, Statens skolinspektion, Ungdomsstyrelsen, Folkbildningsrådet, Centrala studiestödsnämnden, Stockholms universitet, Tillväxtverket, Arbetsförmedlingen, Diskrimineringsombudsmannen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Borlänge kommun, Borås kommun, Botkyrka kommun, Göteborgs kommun, Landskrona kommun, Malmö kommun, Skellefteå kommun, Sollentuna kommun, Stockholms kommun, Storumans kommun, Västerås kommun, Landstinget i Kalmar län, Landstinget i Värmland, Landstinget i Uppsala län, Almega, Företagarnas riksorganisation, Landsorganisationen i Sverige, Svenskt Näringsliv, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges Kommuner och Landsting, Tjänstemännens centralorganisation, Föreningen Skyddsvärnet, Internationella kvinnoföreningen i Malmö, Rädda Barnen, Samarbetsorgan för etniska organisation i Sverige, Sociala Missionen, Svenska Röda korset, Sveriges kvinnolobby, Sveriges kvinno- och tjejjourers riksförbund.

Remissinstanser som har inbjudits men avstått från att yttra sig

Kristianstads kommun, Trollhättans kommun, Växjö kommun, Västerbottens läns landsting, Blå vägen och Frälsningsarmén.

Sammanfattning av promemorian Förlängd etableringsplan efter föräldraledighet på deltid och ändring i lagen om samhällsorientering (Ds 2013:69)

I promemorian föreslås att en ny bestämmelse införs i etableringslagen som innebär en möjlighet till förlängd etableringsplan efter föräldraledighet på deltid. Förslaget överensstämmer med ett förslag som har lämnats av utredningen om ökat arbetskraftsdeltagande bland nyanlända utrikes födda kvinnor och anhöriginvandrare, AKKA-utredningen (SOU 2012:69 Med rätt att delta – nyanlända kvinnor och anhöriginvandrare på arbetsmarknaden), som har remitterats. Utredningen föreslog emellertid en ändring i förordning i stället för i lag.

I promemorian föreslås vidare att lagen om samhällsorientering ändras så att målgruppen för samhällsorientering även omfattar nyanlända invandrare som har beviljats uppehållstillstånd som familjemedlemmar till en utlänning som har beviljats arbets- och uppehållstillstånd för högkvalificerad anställning, s.k. EU-blåkort.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2014.

Promemorians lagförslag (Ds 2013:69)

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

Härigenom föreskrivs att 7 och 8 §§ lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Etableringsplanen ska utformas tillsammans med den nyanlände och i samverkan med berörda kommuner, företag och organisationer.

Planen ska *omfatta högst 24 månader* och minst innehålla

1. utbildning i svenska för invandrare eller motsvarande utbildning för den som har rätt att delta i sådan utbildning enligt skollagen (2010:800)
2. samhällsorientering, och
3. aktiviteter för att underlätta och påskynda den nyanländes etablering i arbetslivet.

8 §

Av etableringsplanen ska det framgå under vilken tid den gäller, vilka aktiviteter som ingår i insatserna och de olika aktiviteternas omfattning och längd. Aktiviteterna i planen ska tillsammans motsvara verksamhet på heltid om det inte föreskrivs något annat. Planen ska vid behov revideras av Arbetsförmedlingen.

En etableringsplan ska omfatta högst 24 månader. Aktiviteterna i planen ska tillsammans motsvara verksamhet på heltid om det inte föreskrivs något annat.

En plan får förlängas utöver 24 månader om den nyanlände i stället för att delta i aktiviteter på heltid har deltagit i aktiviteter till 75 procent av heltid på grund av vård av barn med föräldrapenning enligt 12 kap. socialförsäkringsbalken. Planen får förlängas med den tid som sammantaget motsvarar tiden för vård av barn, dock högst åtta månader.

Av etableringsplanen ska det framgå under vilken tid den gäller, vilka aktiviteter som ingår i insatserna och de olika aktiviteternas omfattning och längd. Planen ska vid behov revideras av Arbetsförmedlingen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

Förslag till ändring i lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Lagen gäller för nyanlända invandrare som har fyllt 18 men inte 65 år, är folkbokförda i en kommun och har beviljats

1. uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket utlänningslagen (2005:716),

2. uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt 5 kap. 3 a § första stycket 1–3, andra eller tredje stycket utlänningslagen,

3. uppehållskort efter ansökan enligt 3 a kap. 10 § andra stycket utlänningslagen,

4. uppehållstillstånd på grund av stark anknytning enligt 5 kap. 15 a § första stycket 2 utlänningslagen, eller

5. uppehållstillstånd som familjemedlem eller anhörig enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 kap. 23 § andra, tredje eller femte stycket utlänningslagen.

4. uppehållstillstånd på grund av stark anknytning enligt 5 kap. 15 a § första stycket 2 utlänningslagen,

5. uppehållstillstånd som familjemedlem eller anhörig enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 kap. 23 § andra, tredje eller femte stycket utlänningslagen, eller

6. uppehållstillstånd som familjemedlem enligt 6 a kap. 10 § utlänningslagen.

Lagen gäller dock inte nyanlända som går i gymnasieskola eller är medborgare i ett land som är anslutet till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014 och tillämpas på nyanlända som folkbokförs för första gången i en kommun efter utgången av juni 2014.

Förteckning över remissinstanserna (Ds 2013:69)

Bilaga 5

Remissinstanser som har gett in yttrande

Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Stockholm, Migrationsverket, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Arbetsförmedlingen, Karlstads kommun, Kiruna kommun, Lunds kommun, Umeå kommun, Västerås kommun och Sveriges Kommuner och Landsting.

Remissinstanser som har inbjudits men avstått från att yttra sig

Kungälv kommun och Stockholms kommun.

Sammanfattning av promemorian Ökat fokus på arbete för vissa nyanlända invandrare och avveckling av sfi-bonus (Ds 2013:61)

I promemorian föreslås att en nyanländ invandrare som deltar i insatser enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare och utan godtagbart skäl avvisar ett erbjudet lämpligt arbete inte ska ha rätt till fortsatta insatser enligt lagen. Detta ska gälla under förutsättning att han eller hon har arbete eller arbetssökande som huvudsaklig aktivitet enligt sin etableringsplan. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2014.

I promemorian föreslås också att lagen (2009:657) om försöksverksamhet med prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare och lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare ska upphöra att gälla från och med den 1 juli 2014.

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

Härigenom föreskrivs att 9 och 10 §§ lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

Etableringsplanen upphör att gälla när

1. tiden för etableringsplanen har löpt ut,

2. den nyanlände har haft ett förvärvsarbete på heltid minst sex månader, *eller*

3. den nyanlände påbörjar en utbildning på högskolenivå för vilken studiemedel kan lämnas enligt studiestödsförordningen (1999:1395).

2. den nyanlände har haft ett förvärvsarbete på heltid minst sex månader,

3. den nyanlände påbörjar en utbildning på högskolenivå för vilken studiemedel kan lämnas enligt studiestödsförordningen (1999:1395), *eller*

4. den nyanlände utan godtagbart skäl avvisar ett erbjudet lämpligt arbete om han eller hon har arbete eller arbetssökande som huvudsaklig aktivitet enligt sin etableringsplan.

10 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om etableringsplaner.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar

1. närmare föreskrifter om etableringsplaner, *och*

2. föreskrifter om vad som ska anses utgöra godtagbart skäl och lämpligt arbete enligt 9 § 4.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014. Bestämmelserna i 9 § i sin äldre lydelse gäller dock fortfarande för sådant förhållande som inträffar före lagens ikraftträdande.

Förslag till lag om upphävande av lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare

Härigenom föreskrivs att lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare ska upphöra att gälla vid utgången av juni 2014.

Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för den som har avslutat utbildning i svenska för invandrare senast den 30 juni 2014.

Förslag till lag om upphävande av lagen (2009:657) om försöksverksamhet med prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare Bilaga 7

Härigenom föreskrivs att lagen (2009:657) om försöksverksamhet med prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare ska upphöra att gälla vid utgången av juni 2014.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 34 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

34 §²

Följande ersättningar i samband med studier ska tas upp:

1. utbildningsbidrag för doktorander, och
2. ersättningar till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF).

Studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) ska inte tas upp. Detta gäller också

1. statsbidrag som administreras av Specialpedagogiska skolmyndigheten för
 - kortare studier om funktionshinder,
 - kortare studier på grundskole- och gymnasienivå som är särskilt anpassade för personer med funktionshinder, och
 - studier inom särskild utbildning för vuxna, eller
2. statsbidrag som administreras av Sametinget för kortare studier i alfabetisering i samiska.

Ersättning enligt lagen (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare ska inte tas upp.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014 och tillämpas första gången vid 2016 års taxering.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2010:874. Ändringen innebär att tredje stycket upphävs.

Förteckning över remissinstanserna (Ds 2013:61)

Bilaga 8

Remissinstanser som har gett in yttrande

Kammarrätten i Stockholm, Migrationsverket, Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Statskontoret, Skatteverket, Statens skolverk, Stockholms universitet, Arbetsförmedlingen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Alvesta kommun, Arvika kommun, Borlänge kommun, Eskilstuna kommun, Fagersta kommun, Forshaga kommun, Gislaveds kommun, Göteborgs kommun, Malmö kommun, Norrköpings kommun, Nässjö kommun, Skellefteå kommun, Sollefteå kommun, Stockholms kommun, Storumans kommun, Strömsunds kommun, Västerås kommun, Växjö kommun, Örebro kommun, Östhammars kommun, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges Kvinnolobby, Landsorganisationen i Sverige, Sveriges akademikers centralorganisation och Tjänstemännens centralorganisation.

Remissinstanser som har inbjudits men avstått från att yttra sig

Botkyrka kommun, Gagnef kommun, Haparanda kommun, Hällefors kommun, Karlskoga kommun, Kungsbacka kommun, Solna kommun, Söderhamns kommun, Vingåker kommun, Ängelholms kommun och Samarbetsorganet för etniska organisationer i Sverige.